

اوتہ کی کنڈیسنہ بکڑہین بر باشقہ سنہ تمایل ایدرک، باقار سکنز کہ قوجہ بر جمهور عین ارادہ ایلہ حرکت ایدن، حرکتشدہ دہ عین غایتہ طوغرو یورون بر کتلہ متجانسہ شکلہ کیر .

مجموع فضائل بوتون افعالہ عدلدن عبارتدر . خصیصہ عدل بر قومک کافہ افرادینہ شامل اولورسہ ہر بری حدینی بیلہ رک ، حقنی طانیہ رق دیکرینک حدودینہ ، حقوقہ تجاوز ایتیمہ جکی ایچون آرالرنده تعاون طبعیتیلہ حصول بولور .

افراد انسانینہ دن ہر برینک کنڈیسنہ خاص بر وجودی واردر ؛ عنایت النہیہ او فردہ وجودینی محافظہ ایدہ جک ، بقای نوعی ایچون تناسلہ بولہ جق قوایی ویرمشددر . انسان بو نظردن سائر افراد حیواناتہ معادلدر . انجق حکمت النہیہ انسانک دیکر حیوانلردن دہا باشقہ بر صورتلہ ، داہا یوکسک ، دہامترقی بر وجودایلہ ممتاز اولسنی اقتضا ایتشددر کہ اودہ بنوعک بر ہیئت اجتماعیہ تشکیل ایتسی ، آیری آیری بر جوق افرادک بر آریہ کلہ رک براسم مشترک شامل اولہ بیلہ جکی بر بنیہ وجودہ کتیرمسیدر . ہر فردک جمعیتدہ کی موقعی ، اشکالی ، وظائفی مختلف اولقلہ برابر ہسی بردن بر وجود مشترک بقاسنہ ، تأیید قواسنہ خدمت ایدن اعضا متابہ سندنہ در . بر جمعیتدہ کی فضائل ایسہ ہر عضوی کنڈی وظیفہ مخصوصہ سنی ایفا ایدہ رک باشقہ سنک وظیفہ سنہ تجاوزدن آلیقویان قوہ حیاتیہ کیدر . مثلاً الک وظیفہ سی طوتمق ، وجودی مدافعہ ایتک اولوب کورمک بونک خواصندن دکلددر ؛ کذلک کوزک خدمتی کورمک ، رشکری ، شکلری تمیز ایتک اولوب طوتمق ، وجودی مدافعہ دہ بولتمق وظیفہ سی دکلددر . حال بوکہ جملہ سی بردن عین حیات ایلہ یشار .

ایسترسہ کز شویلدہ دیہ بیلرسکنز : جمعیت انسانییہ نسبتہ فضائل ، کائناتہ نسبتہ جاذبہ عمومیہ کیدر . کواکب و سیاراتک آرسندنہ کی نظام نصل جاذبہ عمومیہ سایہ سندنہ پایدار اولیورسہ ، ہر کوکب نصل بوقوتک توازی سییلہ کنڈی مرکزندہ ثابت قالیورسہ ، نصل دیکر کوکبلہ آرسندنہ کی نسبتی محافظہ ایلہ رک کائناتک ایجاد و بقاسی حقندہ کی حکمت النہیہ تمام اولنجہ یہ قدر ہر بری مدار مخصوصندہ منتظماً سیر ایدیورسہ بو فضائل واسطہ سیلہ در کہ جناب حق ہیئت اجتماعیہ کی تشکیل ایدن افراددن ہر برینک موجودیت شخصیہ سنی بر زمان محدودہ ، موجودیت انسانییہ ایسہ علم النہینک احاطہ ایدہ بیلہ جکی بر آتیہ قدر محافظہ ایدر .

بر ملت کہ وضع و رفع ایدن ، آلوب ویرن ، جلب و دفع ایدن ، الحاصل بوتون امورینی ادارہ ایلین ، بوتون شئونہ تصرفدہ بولسان صرف کنڈی افرادی اولور و ہر فرد حرکت خصوصیہ سندنہ عمومک غایہ اتخاذ ایتدیکر مقصددن بشقہ بر مقصدہ توجہ ایتز ، ہیئت ملتک

ہر شئی یا بقی ایستہ مشلر ، هیچ بر عملکتدہ ، هیچ بر ادارہ دہ وقوعہ جواز ویرلہ جک مسخرہ لقلرلہ اصحاب عقل و فطنتی کنڈیلرینہ کولدر . مشلر ایدی . چونکہ سوقاق علامہ لریلہ عوامک حریتدن آکلادقلری معنی آنجق بوایدی . اولرک بولکہ دن بشقہ بر معنا آکلاملرینہ امکان بوق ایدی . اللہ ویردہ فی بومنا ہذا قوللا نیلیمقدم اولان بعض کملردن دہ بویلہ یا کاش مغالر چیقاریلوب عقل و منطق آیاقلر آلتہ آلتامسہ !

فضائل و رذائل

و ذکر فائہ الذکری نفع المؤمنین

دیورلرکہ : انسان ایچون بر غایہ کمال واردر ؛ اونی احرازہ جالیشمق اوزرینہ فرضدر . دیورلرکہ : انسان نقصانہ معروضدر ؛ یوکسلوب اوکا غلبہ ایتلیدر . دیورلرکہ : انسانک کمالی امکان مساعد اولدینی قدر فضائل اکتسابندہ ، نقصانی ایسہ رذائل افعالدن برینی ارتکابندہ در . شیمدی باقلم فضائل نہ در ، اورذائل ہانکی شیلدر ؛ فضائل روحک بر طاقم سجایاسیدر کہ کنڈیسیلہ متصف اولان ایکی وجود آرسندنہ بر آہنک وفاق حصولہ کتیرمک شاندندر . سخا ، عفت ، حیا و بوقیلدن اولان خصائص عالیہ کی . شیمدی ایکی جو مرد ایچون هیچ بر وقت معاشرتدہ خلاف تصور اولہ ماز ؛ چونکہ حقک ایجاب ایتدیکر یردہ بذل ایتک ، ینہ حقک ایجاب ایتدیکر یردہ منع ایتک ایکیسنک دہ مفطور اولدینی سنجیہ مشترکہ اقتضاسندندر . بناء علیہ ہر بری حدینی بیلہ رک اصلاً تجاوز ایتیمہ جکی ایچون معاملات اقتصادیہ هیچ نزاعہ محل قالماز .

کذلک عقیف النفس اولان آدملردہ مشتبہات نفسانیہ دن بری اوغورندہ مجادلہ یہ قالیقشمازلر ؛ زیرا ہوسات رذیلہ دن چکنمک ، آمال کریمہ بسلاہمک ہر برینک طبعی ایجابندندر . الحاصل ، علمای اخلاقک صفات فاضلہ صرہ سندنہ کوستردیکر بوتون خصائصی تدقیق ایدہ جک اولورسہ کز کورورسکنز کہ ہر فضیلت کنڈیسیلہ اتصاف ایدنلر آرسندنہ بر الفت حصولہ کتیرمکدہ در .

فضائلی نفسلرنہ یا کمالاً ، یا خود قسماً جمع ایتش ایکی شخص اعمال و مقاصدک کافہ سندنہ ؛ یا خود قسم اعظمندہ اتحاد ایدرلر . بو وحدتک دوامی ایسہ فضائل مشترکہ دہ کی رسوخلری نسبتندہ اولور . ایکی شخص آرسندنہ کی شو حال بر جوق اشخاص بیتندہ عینی طرزی محافظہ ایدر . دیمک ہیئت اجتماعیہ آرسندنہ مدار وحدت اولہ جق ، آحاد میانندہ متین بر عروہ اتحاد تشکیل ایدہ جک یکانہ اساس فضائلدن عبارتدر . ایستہ بواساس محکم سایہ سندنہ بر فرد دیکرینہ ،

منافعه متعلق هيچ بر ايشدن كرى طورمازده بو صورتله جمعيت هر درلوشداند و وثراته قارشى مقاوم بر بنیان متين شكلى آليز و هر فردك آري آري قوتندن عمومك موقعى تحكيم ايده جك ، مجد و شرفى مدافعه ده بولنه جق ، اغيارك هجومى منع ايليه جك بر قوه كليه وجوده كليرسه ايسته اومتده فضائل حاكم ، مكارم اخلاق متحكم ديمكدر . بويله بر ملتك افرادى انجق استلاف ايچون اختلاف ايدر . انجق اتحاد ايچون آريلير . بونلرك سى و عملده كى اختلافلى بر محيط دائره اوزرنده بولنوب ده مختلف جهتلره كندن آداملرك اختلافنه بكنزر كه مبدأ حر كنده كى افتراقلى محيطك ديكر بر نقطه سنده تلاقى ايچوندر . كذلك منفعت عموميه مك جلبى ايچون تشبث ايتدكلرى وسائلك بشقه بشقه اولمى بر ايك ايكى اوجنى چكن آداملرك حالى آكديرر كه هر برى متوازن بر قوتله ايجي چكده قارشيسنده كندن بر جهتن اوزا قلاشير ، لكن ديكر جهتن آره ده كى مسافه بى محافظه ايدر ؟ او حالده بر برلرندن اصلا آيرلساز و برينك منفعتى ديكرينك منفعتى ضمنتده هدر اولماز .

آره لرنده ارتباط تام بولنان بويله بر امت افرادينك مسالكه كنجه اونصف دائره لره بكنزر كه مركز مشتركى ملتك حيات و شوكتيدر . هيچ برى محيط جنسيتدن خارج قالماز . جمله سى بردن جمعيتك منافعه خدمت خصوصسنده او جدوللرى آكديرر كه دكزدن صو آلمق ايچون دكزه صو ويرلر .

بويله بر امت فاضله بى تشكيل ايدن افرادك هر برى رفعت قدر و منزلت ، شان و شوكت اقبال و سعادت ، نفوذ و حاكميت كى بشريتك مابه الافتخارى اولان و انسانى سائر حيواناتدن آيران خصائصه ظفرياب اولق انجق امتك بو مزيتلردن نصيبى تمام اولدقن صكره قابل ارله بيله جكنى كوررده او كا كورده بذرل مجهود ايدر ؛ هر فردى حصه سنده دوشن نصيبه بى آلمنه مستعد بر حاله كتيرمكه چالشير ؛ هيئت عموميه ملتك شويله طورسون ، افراد امتدن برينك بيله حقوقه خيائنده بولنماز او حقوقى مدافعه دن قطعياً كرى طورماز . زيرا بيلير كه بويله بر حر كنده بولنسه نفسنه خيانت ايتمش ، چونكه آلات فعاليتندن بريشى ابطال ايتمش ، اسبابدن برينى معطل براقش اوله جق . كذلك آحاد ملتدن هيچ برينى حقير كورمز ، هيچ برينك سى و عملنى استخفاف ايتمز . اشخاصك هر برينى نه قدر حقير اولورسه اولسون بويوك بر آلتده كى اوراق ويده منزله سنده كورر كه او ويده دوشمكه بوتون آلت عملدن طائل قالير .

شيمدى سنك ايچون برده شو صفات فاضله مك حقايقه نظار معان ايله باقق ايجاب ايدييور ؛ تاكه بيان ايتديكمز نتاييجى حقنده بر حكم صريح ويره بيله سك . محاكمه ، رويت ، حریت فكر ، عفت ، سخاء

قناعت ، رفق ، وقار ، علوهمت ، صبر و سكنت ، حلم ، شجاعت ، غيرك منفعتنه حرمت ، حماست ، صدق ، وفا ، امانت ، صافيت قلب ، عفو ، مروت ، حميت ، حب عدالت ، شفقت كى صفات جليله بر ملتده تعمم ايدر ، يا خود افرادنده اكثر يتله بولنورسه عجبا اونلرك آره سنده اتحاد تامدن باشقه برشى اوله بيليرى ؟ عجبا طاقل ، حر ، صادق ، وفى ، كريم ، شجيع ، صابر ، حلیم ، متواضع ، وقور ، عفيف ، رفيق ، مرحتكار ايكى آدم آره سنده نفرت و خلافى موجب بر سبب بولنه بيليرى ؟ حقه يمين ايدرم كه بو فضيلتلردن هانكى قومك ارضنه بر روح وزان اولنجه اوارضى اولواولسه ديرلير ، چول اولسه چنزار ايدر ، چوراق اولسه باران رحمتله ريان ايلر . اوماته بر وحدت زرى كيدرر كه اصلا دليمنز ، برداي امان اورتر كه ابدى بير تيلماز . بوسجا ياي شريفه ده احراز كاله اك زياده شايان اولان بر امت وارسه اوده بيليرى « بن مكارم اخلاقى اتمام ايچون كوندردلم . » انما بعثت لانم مكارم الاخلاق . » بيورمش اولان امتدر .

فضيلت ، ملتلك حياتيدر . اونلرى عناصر اجنيه مك مداخله سندن صيانت ايدر . زواله مؤدى اولان انحلالدن مصون براقير . (وما كان ربك ليهلك القرى بظلم واهلها مصلحون) .

رذائله كلنجه : بونلر نفوس بشريه عارض بر سورى كيفيات خيئه در كه كنديلريله اتصاف ايدن اشخاص آره سنده تفرقه حصوله كتيرمك شانندندر . حياسزلى ، شاعت لسانيه ، سفاهت ، حماقت ، خفت ، تهور ، جبان ، دنايت ، متانتسزلك ، كين ، حسد ، عظمت ، خود بينلك ، عناده ، استهزاء ، ظلم ، خيانت ، كذب ، نفاق كى . شيمدى بو صفتلردن هانكيسيله اولورسه اولسون تلوث ايدن ايكى شخص آره سنده بغض و عداوت تحدث ايدرك خلاف ، وفاق حصولدن اميدلر منقطع اوله جق درجه بى بولور . چونكه هر برينك طبيعى يا آخرك حقوقه تجاوز ايتمك ، يا خود جنسيتده ، ملتده ، قيله و عشيرتده كنديسنه مشارك هيچ بر كيمسه ايچون موافقت قابل اولميان بر طلبده بولنمقدر . انسان ايسه حقوقه تجاوز ايدن ، يا خود كنديسنى حقندن محروم براقق ايتنه بن آدمدن نفرت ايتمكه مجبولدر . ايترسه ك ايكى آدم تصور ايت : ايكيسى ده يوزسز ، آغزى بوزوق سفيه ، قورقاق ، بخيل (هر برى ديكرينك حقنه كوز ديكمش) ، حريص ، فرضكار ، حسود ، متكبر (هر برى آنجق كندى ياديني بكنير) ، عنود ، خائن ، ظالم ، يالانچى ، منافق ؛ عجبا بويله ايكى شخصى برلشديره جك بر مقصد و يا خود آره لرنده وفاق حصوله كتيره جك بر غايت تصورى ممكن اوله بيليرى ؟ بو صفتلرك هر برى او ايكى شخصك بر برندن آيرلسنه اك باشلى سبب اولمى ؟

بورذائل هانكى ملتده ظاهر اولورسه او ملتك بنیان موجود بى

ذليل كوسترمكه ، يابانجيلره ، حق اك شديد دشمنلرينه اظهار خضوع ايله ياشاميه آليشديرر . بوحال ، امت بوسبتون مضمحل اوله رق بر ملتك ، يا خود ديكرينك موجوديتنده فاني اولونجه يه قدر دوام ايدر . دولترك تبدلنده ، ملتلك زوالنده جاري اولان قانون السهي بويله در . (وكذلك اخذ ربك اذا اخذ القري وهي ظالمة ان اخذه الم شديد) جناب حق ملتزمي بويله بر عاقبت دوشمكدن محافظه بيورسون .

§

شيمدي بزم ايچون بر نظره امعان دهيا ايجاب ايدور . تاكه جمعيات بشريه نك اتحاد ايله ياشاميه ، بلاي تفرقه دن قورتولمايه استعداد اظهار ايدم بيلمري ايچون فضائي فصل قازانه بيله جكلريني ، رذائلدن نه صورتله صاقينه بيله جكلريني آكلايه لم . هر مولود جهان هر درلو شكلي قبوله ، هر درلولون ايله تلونه مستعد بر فطرت صاحب اوله رق كليركن عجايب كال فضيلتي آيا واجدادندن مي آير ؟ آيا واجدادى ايچون بويله بر فضيلتدن وايه دار اولمق فصل قابل اولوركه اولنرده اومولود كي نشئت ايتملري-ي ؟ رهبر حق بزم كوسترمكده دركه اصول اخلاقده اعتدال ، حليه فضيلتله تزين ، افعال و حركات بدنيه يي مقتضاي فضيلته توفيق آنجق دين ايله قابل اوله بيلور . ارباب ديانتك ارشادات دينه دن لزومي قدر نصيب آله رق بو عالمده مسعود برخيات ، خوش بر معيشت كچيره بيلمري ده آنجق رؤساي دينك ، حمله دينك وظيفه لريني حقيه ادا ايتلرينه ؛ اوامر و نواهي يي واضح بر صورتده آكلادارق اذهان خلقه يرلشديرملرينه ، ارباب ضلال و غفلتي يوله كتيرملرينه وابسته در . ليكن شايد خدمه دين وظائفني اهامال ايدر ، يا خود بحق ادا ايدم مزسه قبلرده كي يقين آزالير ؛ عقول ، عقائد دينه نك مقتضاسندن ذهول ايدر ؛ بصيرتله ، پرده دار غفلت اولور ؛ شهوات بهيميه تحكمه ، حاجات معيشت نفوذ مطلقى انفاذه باشلار ؛ آرتق اختياره وساتك غلبه سي آلتنده قالير ؛ افرادى هجوم رذائل ايله زبون دوشن بويله بر قوم يوقاريدم سويلديكمز عذاب و حرمانه محكوم اولور .

بونلر هرامتك اسباب خرابي تشكيل ايدر كه انسانك بدايت خلقندن شمدى به قدر نامتناهي امتلراوزرنده تاثيري كورولم اولديني كي او امتلك بقاياسي بوكونده رذائل اخلاقك بر قومي فصل تارمار ايتمكده اولديغنه شهادت ايدوب طور مقده در . ايشته هند سكه سندن اولوب اوروپا ليلرك پاريا ديدكلى دهبو طائفه سي كوزيمزك اوكنده بر مثال اوله رق طورويور (قل سيروا في الارض فانظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلكم) ديمك دين ، آخرنده اولديني كي ، دنياده سعادته سائقدر .

ديانتك مختلف قطعاتنده كي طوائف مسلميندن بعضيسي دهرلك انقلاباتنه هدف اوله رق اكيل شوكتلريني غائب ايتديلر ، بشقه اقوامك

دوريلير ، اجزاي مركبه سي تارمار اولور ، هر برسي بر طرفه كيدر ، صكره قانون فطري اجتماعي ايجانجه بوامته بر قوه اجنيه هجوم ايدمرك اونى آمال حياتيه ده جبراً و قهراً استخدام ايدر طورر . زيرا حاجات معيشت اجتماع ايستر ؛ حالوكه بو اوصاف ايله اجتماع قابل اوله ميه جني ايچون بويله بر قوه خارجيه لزوم ضروريدر .

ايشته بونلر بر طاقم صفتلردركه بر قومك افرادنده رسوخ بولورسه شكيمله لى بر برلرينه قارشى يك قوى اولور ؛ ظاهرده كوروب اونلري متحد ظن ايدرسك ، هيات كه قلبلري پریشاندر . بوتون صولت و شدتلى بر برلري حقه در . اجانبه قارشى ايسه ذلتدن باشقه يوزلري يوقدر . اعدانك كنديلرينه حاكم اولمسي ايسترلر ، اعدايه انتساب ايله افتخار ايدرلر . عناصر اجنيه نك استيلاسه ، شرينه عادتا يول آچارلر . اونلرك سلاح صولتي كندى اللريله بيلرلر . ابناي جنسلمرينك محاسنى مساوى ، معاليسى حقير كورورلر . كندى چوجقلرينك آخرنده دونوب طوران بر حقيقت بسيطه يي شايد بر اجنبى دن ايشيده جك اولسه لر آرتق اونى جوامع كلدن عد ايدرلرده ايجلرندن برى اك علوى حقايقه ، اك عميق اسراره ترجمان اولسه سوزلرينه ذره قدر اهميت ويرمزلر . كندى آره لرنده هيچ عقلى باشنده بر آدم بولونه مايه جني كرك لسان حال ايله ، كرك مقال ايله سويلوب طورورلر . اصلسر شيلره تفاخر هوسنه قابيلرلر ، حركات واجرا ات سفيلايه ده مسابقه دن كرى طورمازلر . صدق مدعاسنه براهين قاطعه اقامه ايتسه بيله خير خواهان ملتك ارشاداتنه قولاق آصمازلر ؛ خلوص نيتده اك ايلري كيتسه بيله ناصحلك سوزلريله اكثيرلر . كنديلرينك اعلاى شاننه ، تأييد وفاقه چاليشانلرك مساعيسى هدر ايتك ايچون بوتون قوتلريله اوضراشيرلر ؛ بوكي ارباب حقيق نوميد براقق ايچون نه قدر اسباب وارسه هپسه تشبث ايدرلر ، نه قدر مشكلات وارسه هپسنى چيقارلر .

اختلاف اخلاق و اطوار ايچنده بولنان بويله بر قوم فلجه اوضرامش بر وجوده بكزركه اعضاسنده انتظام حركات اوله مايه جني كي هيچ بر عضوى معين بر مقصد اوغورنده استخدام ايتمكده قابل اوله ماز . آرتق بو قومك آمال و افعالى ضبط وربطدن وارسته قالير . فساد اخلاق كندولريني هر شره ، هر ضرره آلت ايدر . افرادك هر برى يابانجيلردن اول صاحبنى ايصيران كلب عقوره ، يا خود او كجه مريسنه صالديران جنون مطبق مبتلاسه بكزركه . آحاد عادتاً بر قرحه آكله شكلى آله رق امتك يوزيني باقيلماز بر حاله كتيردكن صوكره وجوديخيه شرحه شرحه ايدر .

ذلت ، دنات مرطالرنده بسله ن بويله بر قوم كندى افرادينه قارشى يك متجلدانه طاورانيركه اجانبك صاحب قوت اولانلر ينه شويله طورسون ، ضعفاسه بيله عرض تذلل ايدر . نفسى مادونلرينه قارشى

بشقه سی لطف الہیدن نا امید اولز . كذلك خلقی توحید کلمہ ،
توحید غایتہ سوق ایدہ رک قلوبہ ظلمدن نفرت ، مسکندن اعراض
میللری تقویہ ایتسونلرہ وعد الہینک حقیقتی عمومہ عیاناً کوسترسونلر
(وکان حقاً علینا نصر المؤمنین)
م . ع

بولشویک دستورلی

مکتبلرہ لایقہ تربیہ مفسرہ ایسمہ !

معام مآذونلر جمعیتک نظامنامہ سندن (دیندار و وطنپرور) کلارینک
قالدیر یلسنی تکلیف ایدن صدرالدین جلال بک جمعیتدن اخراج اولونمسی
اوزرینہ صولک تلغرافده غایت شایان دقت بر مقاله نشر ایتدی . صدرالدین
جلال بک بومقاله سنده کنديسنی جمعیتدن اخراج ایدن و کنديسنک
قومونستلکی حقنده یازی یازان معلملره جواب ویریور . اونلر بزه
لازم دکل . صدرالدین جلال بک شخصی مناقشه لرذن صوکره اساسه
کچهرک لایق مکتبلرک پروغرا ملری فاصیل اولمق لازم کله جکفی تربیه نک
هانکی اساسلره ایتنا ایدہ جکفی ایضاح ایدیور . شیمدی به قدر (لایق
تربیه) حقنده بو قدر آچیق نشریاده بولونمیه هیچ کیمسه جسارت
ایدہ مہمشدی . صدرالدین جلال بک ایلک دفعه اولمق اوزره سینہ لرده
طاشینمده اولان فکرلری آغزندن طاشیردی . (ومانحنی صدورهم اکبر)
مکتبلرہ ویریلک ایسته نیلن لایق تربیه نک نه دیمک اولدیغنی
بیلیموردق . صدرالدین بک بونی ایضاح ایدیور . قلملرہ کزلی
طوران امللری میدانه چیقارده رق مسلمانلری ایفاظ ایتک اعتبارله بر
خدمت ایفا ایتیش صایله بیلیر . اونک ایچون مومالیهک سوزلری
عیناً نقل ایدیور . قارئین کرام دقتله او قورلرسه لایق تربیه نک
نه دیمک اولدیغنی ایجه تیقن ایتیش اولورلر . صدرالدین جلال بک
دیورکه :

« لایق تورک جمهوریتک مکتبلرندہ ویرہ جکمز اخلاق تربیه یی هانکی
آساسلر اوزرینہ استناد ایتدیرہ جکمز ؟ . شیمدی به قدر دینی ، مہ تافیزیک
آساسلر اوزرینہ یی ، یوقسه بوکون لایق جمهوریتلرہ اولدینی کی عقلی ،
اجتماعی ، انسانی اساسلر اوزرینہ یی ؟ . بوتون مسئله بوراده در . بونی قطعی
صورنده حل ایتک مجبورتی وارد . مسئله یی آچیق و قطعی اولاراق وضع
ایتک زمانی چوقدن کلشدر .

دمیرآلی و صاغلام قاقالی انقلابچیلر ، ملتک سربست انکشافنه مانع اولان ،
حریت و سعادتہ دوفرو تکاملنی توقیف ایدہن تاریخی باغلری قیردیلر ، بوکونکی
احتیاجلری تطمین ایتمین مستحاثه حالنه کلش مؤسسہ لری کوتلی حمله لرله ییقیدیلر .
بز قانزده ، دین ایلہ دولت ایشلری یکدیکنرندن آیران لایق جمهوریتک
ضروری و منطقی نیجه سی ، دین ایلہ مکتبی آیرمق در . یعنی دینی تربیه یی
مائله لرہ براقق و مکتبلرده ویرہ جکمز اخلاق تربیه یی تمامیلہ لایق اساسلر اوزرینہ
استناد ایتدیرمکدر .

باشلرنده کوردیلر . بوکون دیگر اقوام ایلہ اوغراشیورلرکه غلبه لرینی
امید ایتیمورز . شو ظاهر اولان ضعف بشقه بر شیدن نشأت ایتیز .
آنجیق شریعت اسلامیہ نک اوامرونواهیسنه اتباع خصوصنده کی اهلادن
ایلری کلیر . نته کیم کتاب الہیده (ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما
بانفسهم) بیوریلور . فی الحقیقه انکاره میدان یوقدرکه جمهور مسلیمنک
قسم اعظمی عقائدہ تعلق ایدن جهتلرده شریعتہ متمسک اولمقله برابر
اعماله متفرع خصوصاتده دینک رسم ایتدیکی مسالک منوره سلوک
ایتمکده در . بوايسه امتک فضائل و اعمالده اعتدالدن رجوعی نسبتنده
ضعف و انتاج ایدر بر حالدر . (وما اصابکم من مصیبه فبما کسبت ایدیکم)
بونکله برابر مسلمانلر سلفلرندن موروث اولان فضائلی غائب
ایتمه مشلردر . شریعتک احکامنی آکلامشلردر . کتاب الله لسان تلاتلرندن
هیچ بر زمان مہجوردکلدر . احادیث نبویه روایت اولنوب طورمقدمه در .
خلفای راشدینک ، سلف صالحک سیرتلی عندالحواس مضبوطدر .
بناء علیه شرعه متابعت خصوصنده بعضیلرینہ عارض اولان بو غفلتله
نتیجه ضروریہ سی اولان ضعف و مسکنت دائمی بر حال دکلدر ، بلکه
زائل اوله جق بر عرضدر .

آیات قرآنیہ نک ناطق اولدینی فضائل سامیه یه ، اخلاق کریمه یه ،
مسلمانلرک او کتاب مقدسه قارشی کوستردکلری حرمتہ نظر انصاف
ایلہ باقارسه ک قطعاً حکم ایدرسک که علمای اسلام صاحب شریعتہ وارث
اولملری اعتبارله متحکم ذمتلری اولان وظائفی ادا خصوصنده بذل
مجهود ایتسهرلر ؛ (ولتکن منکم امة یدعون الی الخیر و یأمرون بالمعروف
وینہون عن المنکر و اولئک هم المفلحون) و (فلولا نفر من کل فرقة
منهم « المؤمنین » طائفة لیتفقہوا فی الدین ولینذروا قومهم اذارجعوا الیہم
لعلہم یحذرون) خلقة قرآن کریمک ناطق اولدینی حقایقله و عظایلسهرلر ؛
کک جناب پیغمبرک اوصاف جلیلہ سی ، کک او نبی معظمک سنتہ اتباع
ایدن خلفای کزینک خصائص عالیہ سی بیلدیرسهرلر کوروردک امت
اسلامیه بوکون باغلی اولدینی قیود ذات و مسکندن صییریلوب چیقارق
مجد و شرف سابقی اعادیه جان آتار ، حاکمیتنی محافظه ایچون جاتی
ویردی .

علمده رسوخی اولان علمای اسلام شہسز بیلیرلرکه صولک زمانلرده
ملتک معروض اولدینی مصائب خطیئات واقعہ لرندن طولایی کنديلرینہ
من طرف الله بر امتحاندر . بناء علیه همتلرندن ، غیرت دینیہ و حمیت
ملیه لرندن بکله نیلن شودرکه علت مزمن بر شکل آلمادن ازاله سینه
چالیشسونلر . ابنای ملتہ احکام الہیه یی لایق قطع اخطارده بولسونلر .
آراده کی روابط اخوت و وفقی تحکیمه اوغراشیسونلر . امتک بر قسمنه
مستولی اولان کابوس مایوسیتنی دفعه بذل مجهود ایتسونلر و اونلری
ایجه اقناع ایتسونلر که قلملرندہ مرض ، عقیده لرندہ زیغ و ضلال بولنلرندن